

Markmið og viðmið vegna starfs frístundaheimila fyrir 6-9 ára börn

Opið samráð á vef mennta- og menningarmálaráðuneytis

Drög að markmiðum og viðmiðum um gæði vegna starfs frístundaheimila verða í opnu samráði á vef mennta- og menningarmálaráðuneytisins til 15. september nk. Allar nánari upplýsingar gefur Ragnar Þorsteinsson, verkefnisstjóri (ragnarsteinthor@gmail.com). Ef aðilar óska eftir kynningu á verkefninu á samráðstíma skal hafa samband við verkefnisstjóra. Þess er óskað að athugasemdir og ábendingar verði sendar á ofnagrent netfang verkefnisstjóra eða á netfang formanns starfshópsins Guðna Olgeirssonar (gudni.olgeirsson@mrn.is) eða á postur@mrn.is.

Alþingi samþykkti 2. júní 2016 frumvarp um breytingu á lögum um grunnskóla þar sem meðal annars er kveðið á um að mennta- og menningarmálaráðuneyti gefi út, að höfðu samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga, viðmið um gæði frístundastarfs sem ætlað er öllum börnum í yngri árgöngum grunnskóla. Frístundaheimili er samkvæmt grunnskólalögum (33. gr.) frístundavettvangur barna með áherslu á val barna, frjálstan leik og fjölbreytileika í viðfangsefnum og umhverfi. Við skipulag þjónustu frístundaheimila skal tekið mið af þörfum, þroska og áhuga hvers og eins.

Í kjölfar lagasetningar var stofnaður starfshópur til að vinna að gerð slíkra viðmiða. Frá mennta- og menningarmálaráðuneytinu eru Guðni Olgeirsson sérfræðingur, sem veitir hópnum forystu og Óskar Þór Ármannsson sérfræðingur. Frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga koma Margrét Halldórsdóttir sviðsstjóri skóla- og tólmstundasviðs Ísafjarðarbæjar, Sigrún Sveinbjörnsdóttir verkefnastjóri á frístundahluta fagskrifstofu skóla- og frístundasviðs Reykjavíkurborgar, Þórður Kristjánsson sérfræðingur hjá Sambandi íslenskra sveitarfélaga og Þorsteinn Hjartarson fræðslustjóri í Árborg. Verkefnisstjóri er Ragnar Þorsteinsson fyrrverandi sviðsstjóri skóla- og frístundasviðs Reykjavíkurborgar.

Starfshópurinn hefur unnið að gerð markmiða og viðmiða um gæði starfs á frístundaheimilum í samráði við fagfólk sem sinnir frístundastarfi, fulltrúa sveitarfélaga, foreldra og ýmissa aðra hagsmunaaðila. Verkefnisstjóri hefur fyrir hönd starfshópsins farið vítt um land, kynnt verkefnið og kannað viðhorf og vilja hagsmunaaðila til að setja fram markmið og viðmið fyrir starf á frístundaheimilum. Verkefnið hefur einnig verið kynnt fyrir fulltrúum Menntamálastofnunar, Umboðsmanns barna, formanni Skólastjórafélags Íslands, formanni Samtaka sjálfstæðra skóla, stjórnendum á skólaskrifstofum (Grunni) og Félagi íþróttá-, æskulýðs- og tólmstundafultrúa (FÍÆT).

Á fund starfshópsins hafa komið fulltrúar frá Landssamtökunum Þroskahjálp, Menntavísindasviði Háskóla Íslands og Heimili og skóla. Ungmennaráði Menntamálastofnunar og Umboðsmanns barna

var boðið til fundar við starfshópinn. Samráðinu var frestað til haustsins þar sem aðilar mættu ekki til fundarins.

Samhliða kynningum og gagnaöflun vann starfshópurinn að gerð vefkönnunar. Könnunin var send til stjórnenda skólaskrifstofa, grunnskólastjóra utan Reykjavíkur, Samtaka sjálfstæðra skóla, Heimilis og skóla, Umboðsmanns barna, Skólustjórafélags Íslands og félagsmanna í Félagi íþróttá-, æskulýðs- og tómstundafulltrúa. Niðurstöður könnunarinnar sýndu mikinn stuðning aðspurðra við að skilgreina markmið og viðmið um gæði fyrir starf frístundaheimila.

Starfshópurinn ákvað að setja fram markmið og viðmið um starf á frístundaheimilum samkvæmt aðferðafræði samhæfðs árangursmats. Jafnframt eru sett fram hlutverk og leiðarljós frístundaheimila.

Nú liggja fyrir í drögum, til kynningar og opins samráðs hlutverk og leiðarljós frístundaheimila ásamt markmiðakort í fjórum víddum. Víddirnar hafa með sér orsaka- og afleiðingatengsl á þann hátt að vídd sem er ofar í kortinu byggir á þeirri sem er neðar. Í hverri vídd má sjá fjögur markmið sem taka til ákveðinna efnispátta. Hvert markmið er sett fram í meitlaðri setningu og saman er þeim ætlað að vera lýsandi fyrir áherslu í hverri vídd. Markmiðum fylgja viðmið um gæði. Viðmið um gæði eru þrjú fyrir hvert markmið og hafa það hlutverk að sýna sem best fram á aðgerðabindingu markmiðanna.

Starfshópurinn hefur lagt mikla áherslu á viðtækt samstarf og sátt í samfélaginu um setningu metnaðarfullra markmiða og viðmiða fyrir frístundastarf sem varða veginn til framtíðar fyrir þessa lögbundnu grunnþjónustu sveitarfélaga án þess þó að vera íþyngjandi fyrir sveitarfélög. Þetta opna samráð er liður í því að tryggja sem mestan samhljóm meðal allra hagsmunaaðila um land allt um frístundastarf fyrir nemendur í yngri árgöngum grunnskóla og allar ábendingar og athugasemdir eru vel þegnar. Minnt er í lokin á að frestur til að skila athugasemdum er 15. september nk.

Reykjavík, 26. júní 2017

Virðingarfyllst

Guðni Olgeirsson
formaður starfshóps
um gerð markmiða og viðmiða
vegna starfs frístundaheimila

Hlutverk frístundaheimila

Meginhlutverk frístundaheimila fyrir 6-9 ára börn er að bjóða þeim innihaldsríkt frístundastarf/tómstundastarf samhliða skyldunámi í öruggu umhverfi þar sem starfshættir einkennast af frjálsum leik og vali.

Leiðarljós frístundaheimila

- Að bjóða öllum börnum þátttöku í fjölbreyttu frístundastarfi án aðgreiningar með það að markmiði að efla sjálfstraust og félagsfærni þeirra.
- Að bjóða upp á umhverfi sem einkennist af öryggi, fagmennsku og virðingu þar sem jákvæð samskipti og lýðræðislegir starfshættir eru í hávegum hafðir

Markmið fyrir starf frístundaheimila

Börnin á frístundaheimilinu	Börnum líður vel og eru örugg, heilbrigð og glöð	Börnin hafa sterka sjálfsmynd og félagsfærni
	Börnin eru virkir þátttakendur, og hafa tækifæri til að hafa áhrif á umhverfi sitt og aðstæður	Börnin eru áhugasöm um starfið og styrkleikar þeirra fá að njóta sín
Starfshættir og viðfangsefni	Virkt samstarf er við foreldra, skóla, íþrótta- og æskulýðsfélög og aðra í grenndarsamfélaginu	Starfsumhverfið er án aðgreiningar og einkennist af hlýju, öryggi og virðingu
	Viðfangsefnin eru fjölbreytt og mótast af áhuga barna og þroska þeirra	Lýðræðislegir starfshættir, frumkvæði barna, val og frjáls leikur eru ríkjandi
Mannauður og faglegt starf	Uppeldismenntaður forstöðumaður stýrir starfseminni og veitir faglega forystu	Forstöðumaður stuðlar að þróun og nýbreytni í samstarfi við börnin, foreldra, samstarfsfólk og grenndarsamfélag
	Starfsfólk er hæft og hefur frumkvæði að því að nýta áhugamál sín og þekkingu í starfi	Starfsfólk er jákvætt í samskiptum og kemur fram við öll börn af virðingu og umhyggju
Bjargir og skipulag	Skilvirk upplýsinga- og samskiptatækni styður við starfsemina á fjölbreyttan hátt	Starfsemin er skipulögð, opnunartími og dagskipulag eru sýnileg og kynnt börnum, foreldrum og helstu samstarfsaðilum
	Húsnæði og útileiksvæði eru örugg og taka mið af forsendum frístundastarfs og ólíkum þörfum allra barna	Úrval af efniviði og búnaði er til staðar sem höfðar til mismunandi áhugasviðs barna og mætir þörfum þeirra óháð aldri og þroska

Börnin á frístundaheimilinu

Markmið	Viðmið um gæði
Börnum líður vel og eru örugg, heilbrigð og glöð	<ul style="list-style-type: none">➤ Í frístundastarfinu eiga börn að finna til öryggis í öllu starfi➤ Í frístundastarfinu er unnið að almennri velferð barna gegn andfélagslegri hegðun í hverju svo sem hún kann að birtast svo sem einelti, öðru ofbeldi, niðurlægingu og kynbundinni og annars konar mismunun➤ Í frístundastarfinu er hlúð að börnum í samræmi við þarfir og þroska hvers og eins svo að börnin fái notið bernsku sinnar
Börnin hafa sterka sjálfsmynd og félagsfærni	<ul style="list-style-type: none">✓ Í frístundastarfinu er unnið að því að rækta hæfileika barna til tjáningar og sköpunar í þeim tilgangi að styrkja sjálfsmynd þeirra og samskiptahæfni✓ Jafnrétti er lykilþáttur í öllu starfi þannig að allir fái að njóta sín á eigin forsendum í samfélagi gagnkvæmrar virðingar án mismununar✓ Í frístundastarfinu fá börnin tækifæri til að skiptast á skoðunum við önnur börn og fullorðna, miðla málum og finna sameiginlegar lausnir
Börnin eru virkir þátttakendur, og hafa tækifæri til að hafa áhrif á umhverfi sitt og aðstæður	<ul style="list-style-type: none">❖ Leitað er eftir sjónarmiðum barna þegar teknar eru ákvarðanir um starfið❖ Sjálfssprottnum leik barna er gefið gott rými❖ Börnin hafa daglega val um fjölbreytt og ögrandi viðfangsefni og taka þátt í að móta þau í samstarfi við starfsfólk
Börnin eru áhugasöm um starfið og styrkleikar þeirra fá að njóta sín	<ul style="list-style-type: none">▪ Starfið tekur mið af aldri og þroska barna▪ Í frístundastarfinu er lögð áhersla á styrkleika barna og áhuga▪ Börn sýna áhuga á því að sækja frístunaheimilið

Starfshættir og viðfangsefni

Markmið	Viðmið um gæði
<p>Virkt samstarf er við foreldra, skóla, íþróttá- og æskulýðsfélög og aðra í grenndarsamfélaginu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Forstöðumaður leitar samráðs við skólastjóra, foreldra og forstöðumenn íþróttá- og æskulýðsfélaga um sameiginleg málefni ➤ Foreldrar eru ánægðir með viðfangsefni barnanna ➤ Foreldrar eru ánægðir með samskiptin við starfsfólk
<p>Starfsumhverfið er án aðgreiningar og einkennist af hlýju, öryggi og virðingu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fullt aðgengi er fyrir öll börn að starfinu ✓ Sérhvert barn tekur þátt í dagskrá og nýtur samveru með öllum börnum ✓ Börn fá viðeigandi stuðning við allt starf
<p>Viðfangsefnin eru fjölbreytt og mótast af áhuga barna og þroska þeirra</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Börnin eru hvött til að vera forvitin og takast á við fjölbreytt og krefjandi verkefni ❖ Boðið er upp á smíðjur og fræðslu um tiltekin málefni ❖ Útivera og viðburðir eru reglubundnir þættir í frístundastarfinu
<p>Lýðræðislegir starfshættir, frumkvæði barna, val og frjáls leikur eru ríkjandi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skipulega er unnið með lýðræði í starfi með börnunum ▪ Börnin eru hvött til að koma með eigin hugmyndir að viðfangsefnum og þau studd í útfærslu og framkvæmd ▪ Börn eru studd til að tjá skoðanir sínar á markvissan og uppbyggilegan hátt

Mannauður og faglegt starf

Markmið	Viðmið um gæði
<p>Uppeldismenntaður forstöðumaður stýrir starfseminni og veitir faglega forystu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Forstöðumaður hefur forystu um mótun frístundastarfsins og leitast við að innleiða faglega starfshætti ➤ Við ráðningar skulu liggja fyrir sakavottorð, sem snýr að ofbeldi eða misnotkun eða heimild forstöðumanns til að afla upplýsinga úr sakaskrá ➤ Forstöðumaður tryggir viðeigandi fræðslu til nýrra starfsmanna frístundaheimilis, hvetur til og skapar aðstæður til starfsþróunar allra starfsmanna
<p>Forstöðumaður stuðlar að þróun og nýbreytni í samstarfi við börnin, foreldra, samstarfsfólk og grenndarsamfélag</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Forstöðumaður rættar samskipti við börn, starfsfólk, samstarfsaðila og foreldra í daglegu starfi ✓ Forstöðumaður virkjar starfsfólk, börn og aðra hagsmunaaðila við mótun þjónustunnar ✓ Forstöðumaður hvetur starfsfólk markvisst til að nýta styrkleika sína, hæfileika og sérþekkingu í starfi
<p>Starfsfólk er hæft og hefur frumkvæði að því að nýta áhugamál sín og þekkingu í starfi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Starfsfólk býður börnunum upp á fjölbreytt og uppbyggileg viðfangsefni ❖ Starfsfólk er ánægt í starfi og telur hæfni sína og þekkingu vel nýttu ❖ Starfsfólk vinnur saman að útfærslu viðfangsefna
<p>Starfsfólk er jákvætt í samskiptum og kemur fram við öll börn af virðingu og umhyggju</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Starfsfólk kemur vel til móts við þarfir einstakra barna þannig að margbreytileiki í barnahópnum fái að njóta sín ▪ Samskipti starfsfólks við börnin og hvert annað einkennast af umhyggjusemi, þolinmæði og lausnarmiðun ▪ Starfsfólk hrósar og hvetur hvert annað og börnin

Bjargir og skipulag

Markmið	Viðmið um gæði
<p>Skilvirk upplýsinga- og samskiptatæknitækni styður við starfsemina á fjölbreyttan hátt</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Á frístundaheimilinu er sími og nettengd tölva/tölvur</i> ➤ <i>Heimasíða frístundaheimilisins inniheldur réttar grunnupplýsingar um starfsemina, er virk og uppfærð reglulega</i> ➤ <i>Upplýsinga- og samskiptatækni er nýtt til samstarfs við foreldra og ýmsa samstarfsaðila</i>
<p>Starfsemin er skipulögð, opnunartími og dagskipulag eru sýnileg og kynnt börnum, foreldrum og helstu samstarfsaðilum</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Skipulag starfseminnar og samstarf aðila sem fléttast inn í dag barnsins er kynnt á skilvirkan hátt</i> ✓ <i>Dagsskipulag og verkaskipting starfsfólks eru skýr og endurmetin reglulega út frá þörfum barnsins</i> ✓ <i>Móttaka barna og brottför er með skipulögðum hætti, þannig að ljóst sé hve mörg börn eru í frístundinni hverju sinni</i>
<p>Húsnæði og útileiksvæði eru örugg og taka mið af forsendum frístundastarfs og ólíkum þörfum allra barna</p>	<ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Húsnæði frístundaheimilis og útileiksvæði uppfylla þær kröfur sem gerðar eru í lögum um grunnskóla og lögum um vinnuvernd</i> ❖ <i>Skipulag húsnæðis og útileiksvæðis gerir ráð fyrir ólíkum viðfangsefnum barna</i> ❖ <i>Aðgengi að húsnæði, innan veggja þess og að útileiksvæði hentar öllum</i>
<p>Úrval af efniviði og búnaði er til staðar sem höfðar til mismunandi áhugasviðs barna og mætir þörfum þeirra óháð aldri og þroska</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Fjölbreytt úrval af vistvænum og öruggum efniviði er til staðar</i> ▪ <i>Efniviður og búnaður er yfirfarinn reglulega og endurnýjaður eftir þörfum</i> ▪ <i>Umhverfi frístundaheimilis er nýtt til þess að mæta áhuga, forvitni og áskorunum barna</i>

DRÖG